

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/13747,Koscielne-Komitety-Pomocy-Wiezionym-Internowanym-Represjonowanym-i-ich-Rodzinom.html>
2021-12-03, 22:49

Kościelne Komitety Pomocy Więzionym, Internowanym, Represjonowanym i ich Rodzinom

Kościelne Komitety Pomocy Więzionym, Internowanym, Represjonowanym i ich Rodzinom – Zorganizowane przez Kościół i działające pod jego patronatem struktury o charakterze charytatywnym, których podstawowym celem było udzielanie wsparcia duchowego i materialnego osobom więzionym i internowanym przez komunistyczny aparat władzy za poglądy polityczne po wprowadzeniu stanu wojennego (12/13 XII 1981). Z czasem zapewniano także pomoc więźniom kryminalnym.

Po 13 XII 1981 powstawało spontanicznie z inspiracji duchowieństwa katolickiego wiele nieformalnych struktur, które stawiały sobie za cel pomoc ofiarom stanu wojennego. Ważnymi ośrodkami tego typu działalności stały się warszawskie kościoły – akademicki św. Anny (na Krakowskim Przedmieściu) i św. Marcina (na ul. Piwnej) ze znajdującym się przy nim klasztorem franciszkanek. W nich m.in. zaczęto wymieniać informacje na temat osób represjonowanych, tworzone listy internowanych, zbierano paczki z rzeczami potrzebnymi dla zatrzymanych. Za pośrednictwem ks. Józefa Maja z kościoła św. Anny zwrócono się do prymasa Józefa Glempa z prośbą o ogłoszenie akcji pomocy także z udziałem osób świeckich. 17 XII 1981 hierarcha wydał dekret powołujący do życia Prymasowski Komitet Pomocy Osobom Pozbawionym Wolności i Ich Rodzinom (zwano go także Prymasowskim Komitetem Pomocy Internowanym lub Komitetem na Piwnej). Cztery dni później odbyło się w kościele św. Anny zebranie założycielskie Komitetu: określono jego cele, zadania, strukturę i organizację. Przewodniczącym tego gremium został bp Władysław Miziołek, jego zastępcą kapelan franciszkanek z kościoła św. Marcina, ks. Bronisław

Dembowski, a sekretarzem ks. Józef Maj. W pracach Komitetu uczestniczyło wiele osób – zarówno duchownych (np. ks. Jerzy Popiełuszko), jak i świeckich – przede wszystkim członków i sympatyków zdelegalizowanego przez aparat władzy NSZZ „S”. Z Komitetem, który stanowili duchowni, współpracowało w Warszawie na zasadzie wolontariatu około 500 osób, poza stolicą około 300, w tym najliczniej, bo około 60 we Wrocławiu. W ciągu kolejnych miesięcy 1982 przy kościołach warszawskich powstało w sumie 12 sekcji specjalistycznych, m.in. duszpasterska, pomocy internowanym, pomocy rodzinom, prawników, lekarska. W pierwszych tygodniach stanu wojennego Komitet pomagał w tworzeniu diecezjalnych ośrodków charytatywnych. Wzorem stolicy powstały z czasem niemal we wszystkich diecezjach i przy wielu parafiach kraju. Z Komitetem Warszawskim współpracowało 16 Komitetów Diecezjalnych, które zostały powołane przez biskupów ordynariuszy, i 7 Komitetów samodzielnych powołanych za zgodą właściwych terenowo biskupów przez księży diecezjalnych i zakonnych oraz katolików świeckich. Struktury te działały we wszystkich diecezjach, poza diecezjami drohiczyńską, lubaczowską i łomżyńską, gdzie ich funkcjonowanie uznano za zbędne. 24 IX 1983 (już po zniesieniu stanu wojennego) Komitet przemianowano na Prymasowski Komitet Charytatywno-Społeczny, który działał dalej w swojej siedzibie na ul. Piwnej do połowy IX 1986, gdy ostatni więzień stanu wojennego wyszedł na wolność.

Formalnie Komitet istniał 10 lat, choć z czasem zmieniał formy i skalę działania. Działalność Komitetu prowadzono na wielu polach: odwiedzano internowanych działaczy „S” (1981-1986 otoczono indywidualną opieką ponad 16 tys. takich osób), udzielono wsparcia około 15 tys. osób zwolnionych z pracy za sympatyzowanie z „S”, pośredniczono przy rozdawnictwie darów napływających zza granicy dla represjonowanych, wysłano ponad 100 transportów samochodowych z pomocą rzeczową, wysłano ponad 200 tys. paczek do ośrodków internowania lub do rodzin osób internowanych, wydano ponad 8,7 tys. jednorazowych zapomóg finansowych, kilkadziesiąt stałych, comiesięcznych stypendiów – najczęściej dla rodzin lub dla

osób zwolnionych, a mających przez dłuższy czas trudności ze znalezieniem pracy (tym ostatnim pomagano w jej znalezieniu), udzielono ponad 100 różnej wartości pożyczek jednorazowych (później w zdecydowanej większości umorzonych) przeznaczonych na tworzenie samodzielnych warsztatów pracy, pokryto kary pieniężne dla ponad 3 tys. osób, nałożone najczęściej za udział w demonstracjach w wysokości od 15 tys. zł. wzwyż, za pośrednictwem Komitetu wyjechało na emigrację ponad 2,7 tys. osób. Co istotne, pomagano zarówno wierzącym, jak i niewierzącym, bez względu na kierunek ich zaangażowania politycznego.

Mimo zgody aparatu władzy na działalność Komitetu, państwo starało się ją w różny sposób ograniczać – najczęściej odbywało się to niejawnie, np. poprzez zastraszanie jego członków. Do najbardziej drastycznej formy przeciwdziałania aktywności Komitetu doszło 3 V 1983, gdy ubrani po cywilnemu funkcjonariusze brygady antyterrorystycznej MO, dowodzeni – jak wynika z dokumentacji SB – przez Edwarda Misztala i Janusza Smugę, dokonali bezprawnego najścia na jego siedzibę. Zdemolowano wtedy pomieszczenia Komitetu, zniszczono zgromadzone tam dary zagraniczne, uprowadzono, grożono śmiercią i pobito sześciu działaczy opozycyjnych.

Bartłomiej Noszczak

[Region Polska](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)